

ณ กาลครั้งหนึ่ง

ที่ กรมยุทธบริการทหาร ถนนรัชดาภิเษก กรุงเทพมหานคร

๓๐ กรกฎาคม ๒๕๖๑

โดย

วันชัย ภู่งาม

ณ กาลครั้งหนึ่ง ที่ กรมยุทธบริการทหาร ถนนรัชดาภิเษก กรุงเทพมหานคร ๓๐ กรกฎาคม ๒๕๖๑

ขอนอบน้อมแด่พระผู้มีพระภาคอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้าพระองค์นั้น

เมื่อวันจันทร์ ที่ ๓๐ กรกฎาคม พุทธศักราช ๒๕๖๑ ท่านอาจารย์สุจินต์ บริหารวนเขตต์ ประธานกรรมการมูลนิธิศึกษาและเผยแพร่พระพุทธศาสนา ได้รับเชิญจากกลุ่มศิษยาภิบาล "วรรณิณีเฉลิมและสหายธรรม" เพื่อไปสนทนาธรรมที่ อาคารอเนกประสงค์ กรมยุทธบริการทหาร กองบัญชาการกองทัพบก ถนนรัชดาภิเษก บางซื่อ กรุงเทพมหานคร ระหว่างเวลา ๑๐.๐๐ น. - ๑๒.๐๐ น.

ครั้งนี้เป็นครั้งที่ ๓ ของการสนทนาธรรมที่กลุ่มวรนาเรณิณและสหายธรรมได้จัดให้มีขึ้น ณ อาคารอเนกประสงค์ กรมยุทธบริการทหาร ถนนรัชดาภิเษก กรุงเทพมหานคร สองครั้งก่อนเป็นการสนทนาที่จัดขึ้น ณ สโมสรทหารบก ถนนวิภาวดีรังสิต กรุงเทพมหานคร ซึ่งการสนทนาธรรมในแต่ละครั้ง มีผู้สนใจเข้าร่วมฟังและสนทนาเป็นจำนวนมาก

อันดับต่อไป ขออนุญาตนำความบางตอนที่คุณนิรันดร์ สนทนากับท่านอาจารย์ ในช่วงแรกของการสนทนาธรรมในครั้งนี้ เป็นข้อความที่น่าพิจารณาอย่างยิ่ง มาบันทึกไว้ เพื่อทุกท่านได้พิจารณาเพื่อประโยชน์ตามควรแก่กาล ซึ่งท่านอาจารย์เมตตาสนทนาคำต่อคำกับท่านผู้ถาม เป็นความละเอียด ลึกซึ้ง และเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง ที่จะค่อย ๆ อ่านและพิจารณาไปอย่างช้า ๆ เพื่อความเข้าใจครับ

คุณนิรันดร์ :

ก่อนที่จะมาที่นี่ ผมรับนัดไว้ว่า จะมาฟังธรรม สนทนาธรรมที่นี่ และพຽ່นี้ ที่บ้านคุณหมอวิภากร เมื่อคืน เพื่อนโทรฯ มา บอกว่าไม่สบาย หายใจไม่ออก มาทำงานไม่ได้ ผมบอกว่า ผมจะมาฟังธรรม ผมไม่ทำแทนให้ สักพักหนึ่งผมก็คิดว่า มันไม่ถูกต้อง ว่าเรามาฟังธรรมเพื่ออะไร และคนที่ป่วยแล้วไม่ไหว เรากลับไปปฏิบัติเขา ไม่ช่วยเหลือเขา เหมือนว่าเขาได้อะไรอย่างนี้ ผมก็บอกว่า ผมเปลี่ยนใจที่จะอยู่แทนให้ ซึ่งหลังจากนี้ ทຸ່มหนึ่งผมต้องเข้าไปทำงาน อาจจะลำบากนิดหน่อย เหนื่อยหน่อย แต่ช่วยให้ผู้อื่นไม่ต้องเป็นทุกข์ทรมาน แต่ว่าผมก็คิดว่า ถ้าผมมาฟังธรรมที่นี่และไปที่บ้านสายลมของคุณหมอวิภากรไม่ได้ ผมอาจปฏิเสธ ยอมให้เขาทรมานและป่วย ผมก็คิดว่า ถ้าอย่างนั้นแล้ว จุดประสงค์ของการฟังธรรมคืออะไร คือเพื่อที่จะเข้าใจความจริงหรือเพื่อที่จะเป็นคนที่ดีขึ้น จึงกราบเรียนท่านอาจารย์ครับ

ท่านอาจารย์ :

ยังไม่ทราบหรือคะ ว่าฟังธรรมะเพื่ออะไร?

คุณนิรันดร์ :

เพื่อที่จะ "เข้าใจความจริง"

ท่านอาจารย์ :

เพราะฉะนั้น ไม่ว่าฟังอะไรทั้งหมด จะ "ฟังเรื่องอะไรก็ตาม" เพื่อ "เข้าใจคำที่ได้ฟัง" ถ้าเขาพูดเรื่องการทำอาหาร ฟังและเข้าใจอะไร? ไม่ใช่ไปเข้าใจเรื่องอื่น แต่เข้าใจเรื่องทำอาหาร ถ้าเขาพูดเรื่องปลูกต้นไม้ ไม่เข้าใจเรื่องอื่นใช่ไหม? ก็เข้าใจเรื่องของการปลูกต้นไม้ เพราะฉะนั้น ฟังธรรมะ "ไม่ใช่เข้าใจเรื่องอื่น" เลยทั้งสิ้น นอกจาก "เข้าใจความจริงของสิ่งที่กำลังมีในขณะนี้"

คุณนิรันดร์ :

แล้วในเหตุการณ์ที่เราต้องตัดสินใจที่จะเป็นคนที่ดี เป็นคนที่ช่วยเหลือคนอื่น เราจะเข้าใจอย่างไรว่า เป็นความจริง แล้วจะตัดสินใจอย่างไรหรือไม่ตัดสินใจอย่างไรครับ

ท่านอาจารย์ :

การฟังธรรม ต้อง "เข้าใจทีละคำ" ชัดเจน มั่นคง ทุกอย่างที่มีจริงเป็นธรรมะ ที่เล่ามาทั้งหมด เป็นธรรมะทั้งหมด "คิด" ก็เป็นธรรมะ จะเปลี่ยนใจ จะทำอะไร จะมา ไม่มา เป็นธรรมะทั้งหมด แล้วก็เกิดแล้วด้วย ตามเหตุตามปัจจัย ห้ามความคิดให้เปลี่ยนได้ไหม? ในเมื่อเกิดแล้ว คิดแล้ว อย่างนั้นแล้ว กลับไปคิดใหม่ได้ไหม? ให้เป็นอย่างอื่น เป็นไปไม่ได้เลย แต่ละหนึ่งขณะที่เกิดคิด ดับแล้ว!! สิ่งที่เกิดแล้วดับแล้ว ใครจะแก้ไข ใครจะเปลี่ยนได้? แต่ว่า สามารถที่จะ "รู้ความจริง" ได้ ว่าแต่ละหนึ่ง เกิดขึ้นเพราะเหตุปัจจัย ถ้าไม่มีเรื่องอย่างนั้น ไม่มีเพื่อนคนนั้น จะคิดอย่างนั้นไหม? เดียวนี้คิดไหม?

คุณนิรันดร์ :

เดี๋ยวนี้ไม่คิดครับ

ท่านอาจารย์ :

เพราะไม่มีปัจจัยที่จะทำให้เกิดคิดอย่างนั้น ก็คิดอย่างนั้นไม่ได้ แต่คิดอย่างอื่นที่กำลังคิดเดี๋ยวนี้ เกิดขึ้นเพราะเหตุปัจจัย ไม่มีอะไรพ้น

ไปจาก "สิ่งหนึ่งสิ่งใดที่เกิดขึ้น ต้องมีสิ่งที่อาศัยกันและกัน ประดุจแต่ง
 ทำให้สิ่งนั้นเกิดขึ้น" เช่น "เห็น" เดียวนี้ แม้ "หนึ่งขณะ" ถ้าไม่มีตา
 คือจักขุปสาท ไม่ใช่แข็ง ไม่ใช่หวาน ไม่ใช่เค็ม แต่เป็น "สิ่งที่มีจริงที่
 สามารถกระทบกับสิ่งที่กำลังปรากฏ" และเราเรียกว่า "ตา" ถ้าไม่มี
 ตา ก็คือไม่เห็น ไม่มีสิ่งใดปรากฏ เพราะฉะนั้น "ตา" ไม่ใช่ "สิ่งที่
 ปรากฏให้เห็น" และ "ตา" ก็ไม่ใช่ "เห็น" ด้วย แต่ "เห็น" ต้องอาศัย
 ตาเกิดขึ้น รู้สิ่งที่กำลังปรากฏขณะนี้ โดยที่ไม่ต้องมีใครบอกเลยว่า
 เดียวนี้มีอะไร ก็กำลังเห็นอยู่นี้แหละ

...เพราะฉะนั้น เวลาที่ "เสียง" เกิดขึ้น ก็ไม่ต้องมีใครมาบอกว่า นี่
 เป็นเสียง เสียงเป็นอย่างไร แต่ขณะที่เสียงปรากฏ "ลักษณะของ
 เสียง" นั้นชัดเจน เป็น "ลักษณะที่ปรากฏ" ด้วยตนเอง ด้วยเสียง
 นั้นเองว่า เสียงนั้น เป็นอย่างนั้น ไม่เป็นอย่างอื่น จะไปพรรณนา
 ใดๆก็ไม่เหมือนขณะที่กำลังได้ยิน และเสียงนั้นกำลังปรากฏ
 เพราะฉะนั้น "แต่ละขณะ" เหมือนแว่น ส่องสิ่งซึ่งไม่เคยเห็นมาก่อน
 ขยายจนกระทั่งเห็นสิ่งที่มีในขณะนั้นได้ แต่ละอย่าง ละเอียดถึงที่สุด

ที่สามารถจะรู้ได้ว่า ขณะนี้ สิ่งใดสิ่งหนึ่งที่กำลังปรากฏ สิ่งนั้น
ต้องเกิด เกิดแล้วก็ดับไป ไม่มีอะไรเหลือเลย

เพราะฉะนั้น การที่จะ "ค่อย ๆ ละคลายความติดข้อง" ที่มีตลอด
ชีวิต ติดข้องในทุกอย่าง ก็ต่อเมื่อมีความเข้าใจอย่างมั่นคงว่า ไม่มี
ถ้าไม่เกิดขึ้น เพราะฉะนั้น เมื่อเกิดขึ้นมี แล้วก็ดับไป ก็ไม่เหลือ
อะไรเลย!!! "ว่างเปล่าจากการที่จะยึดถือว่า เป็นสิ่งหนึ่งสิ่งใด"
ที่มั่นคง จึงมีคำว่า อนัตตา และ สุญญตา "ไม่ใช่ไม่มี" เลย ว่างเปล่า
จากการที่เคยเข้าใจว่า เป็นสิ่งที่ยั่งยืน มั่นคง และยังเหลือ แต่ความ
จริงไม่เหลือเลย ทันทีที่เสียงนี้ปรากฏ อย่างอื่นจะปรากฏพร้อมกัน
ไม่ได้เลย แต่ไม่เคยคิด ไม่เคยสนใจ เพราะเสียงก็ดับไปแล้ว คิดก็
ดับไปแล้ว ทุกอย่างก็ดับไปแล้ว แต่ต่อกันสนิท เหมือนไม่มีอะไรดับ
ไปเลย เหมือนเป็นเรื่อง เป็นคน เป็นสิ่งที่ปรากฏว่าเป็นอย่างนี้ แต่
ความจริง พระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ความจริงถึงที่สุด...

...เริ่มจากสมัยที่เป็นพระโพธิสัตว์ ความคิดของพระองค์ก็ต่างกับ
ความคิดของคนอื่น สิ่งที่มีจริง ทุกคนก็สนุกสนาน รื่นเริง หมดแล้วก็
หมดไป มีอีก แล้วก็หมดอีก แล้วมีอีก แล้วก็หมดอีก ก็ไม่เดือดร้อน
อะไร เพราะยังมีอยู่ แต่ว่า พระโพธิสัตว์ สัตว์คือ ผู้ข้อง โภจิคือ
ปัญญา ที่จะเข้าใจความจริง เพราะฉะนั้น "ความจริงเดี๋ยวนี้" ที่มีอยู่

ถ้าไม่มีพระโพธิสัตว์ที่บำเพ็ญบารมี ตรัสรู้เป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้า
ทรงแสดงความจริง เราก็คงไม่สามารถรู้ได้เลยว่า ขณะนี้ สิ่งหนึ่งสิ่งใด
มีความเกิดขึ้น เป็นธรรมดา สิ่งนั้น มีความดับไป เป็นธรรมดา เร็วมาก
ดับ แต่ไม่ปรากฏ จนกว่า จากโลกนี้ไปก็คิดว่าหมดแล้ว ไม่เหลือแล้ว
แต่ทุกขณะนี้ก็เหมือนอย่างนั้นเลย เป็นขณิกมรณะ มรณะคือความตาย
ความตายที่เราเข้าใจกัน เรียกสมมติมรณะ สมมติว่าตาย แต่ว่าตาย
แล้วก็ต้องเกิดอีก และก่อนตายก็ยังมีขณิกมรณะ ตายอยู่เรื่อย ๆ จนถึง
ขณะสุดท้ายที่สิ้นสุดความเป็นบุคคลนี้ก็เปิดเผยชัดเจนว่า ไม่มีอะไร
ทั้งหมด แต่ว่าเมื่อวานที่ยังไม่ถึงการตายที่เป็นสมมติมรณะ ขณะนี้
ก็เป็นอย่างนั้นทุกขณะ ก็ไม่รู้!!...

เพราะฉะนั้น ก็เป็นเรื่องที่ต้อง "ฟัง แล้วก็ไตร่ตรอง" ว่า คำที่ได้ยิน
ถูกต้องไหม? ทุกคำ ตั้งแต่ สิ่งนี้มี เมื่อเกิด จริงไหม? เกิดแล้วไม่ได้
ยั่งยืน เพราะ "เห็น" แล้วก็ "ได้ยิน" และ ได้ยิน แล้วก็เห็น สลับกัน
แล้วก็ "คิด" ทั้งสิ่งที่ปรากฏให้เห็น และเสียงที่ปรากฏให้ได้ยิน เป็น
อย่างนี้หรือเปล่า? แต่ละหนึ่ง แต่ละหนึ่ง ไม่ใช่อย่างเดียวกัน และ
ไม่ใช่อันเดียวกันด้วย ไม่ใช่ว่าสิ่งนั้นกลับมาเกิดอีก แต่ ไม่ว่าสิ่งใดก็
ตาม เหมือนไฟ ดับแล้วไม่กลับมาอีก แต่มีไฟอีก เมื่อมีสิ่งที่จะทำให้
เกิดไฟ ไฟก็เกิดอีก แต่ไม่ใช่ไฟเก่าที่ดับไปแล้วกลับมาเกิด

คุณนิรันดร์ :

กราบเรียนท่านอาจารย์ครับ ที่ท่านอาจารย์ได้ตอบคำถาม ก็ไม่ได้
ตอบว่า ควรที่จะตัดสินใจมาหรือไม่มา แต่กลับบอกว่า พระธรรม
ให้เข้าใจความจริงว่า...

ท่านอาจารย์ : เดี่ยวก่อนนะคะ มาแล้วนี่ ตัดสินใจแล้ว ใช่ไหม? แล้วจะไปบอกว่า ควรหรือไม่ควร ทำแล้ว หมดแล้ว จะไปบอกให้ทำอะไรอีก?

คุณนิรันดร์ : ท่านอาจารย์บอกว่า ควรที่จะเข้าใจความจริงทุก ๆ ขณะที่มี ที่เกิดขึ้น

ท่านอาจารย์ : ฟังแล้ว คนที่ไม่สนใจเลย ก็มี คนที่คิดว่า ก็ดีเหมือนกัน แต่ฟังครั้งเดียว ไม่ฟังอีก กับคนที่ติดตาม รู้ว่าไม่เคยได้ยินอย่างนี้มาก่อนเลย และ เป็นประโยชน์ไหม? ที่เข้าใจความจริง เพราะทุกคำ จริง พิสูจน์ได้ทันที เดี่ยวนี้เห็น ไม่ใช่ได้ยิน ไม่ใช่คิดนึก ปะปนกันไม่ได้ เกิดจากเหตุปัจจัยต่างกัน เป็นแต่ละหนึ่ง ซึ่งเมื่อดับแล้ว ก็ไม่กลับมาอีก แต่มีปัจจัยใหม่ต่างหาก ที่ทำให้เสียงใหม่ เกิดขึ้น ได้ยินใหม่ เกิดขึ้น ไม่ใช่เก่า

เพราะฉะนั้น "เรา" อยู่ที่ไหน? มีแต่ธรรมะ ซึ่งเกิดดับสลับต่อ เหมือนมายากล นายมายากลที่ลองให้เห็นว่า เป็นสิ่งหนึ่งสิ่งใด แต่สภาพธรรมแก่กว่านายมายากล ไม่ว่าจะเป็นคนทำได้เก่งสักเท่าไรก็ตาม เพราะว่า ตัวนายมายากล ก็ยังไม่รู้เลย ยังคิดว่า มีตัวเขาขณะเห็น ขณะได้ยิน เขาไม่สามารถที่จะรู้ความจริงได้

คุณนิรันดร์ :

ท่านอาจารย์ :

เพราะฉะนั้น พระสัมมาสัมพุทธเจ้า ตรัสรู้ความจริง ถึงที่สุด!! โดย
ประการทั้งปวง!! ทั้งหมด!! ในสากลจักรวาล อนันตจักรวาล แม้
เทวดา พรหมทั้งหลายก็มาเฝ้ากราบทูลถาม เพราะว่า จะเกิดเป็น
ใครที่ไหนก็ตามแต่ แต่ก็ไม่ได้รู้ความจริงที่กำลังปรากฏ ต้องใน
"ขณะที่กำลังปรากฏ" จึงจะสามารถรู้ได้ สิ่งนั้นเกิดขึ้น แล้วก็ดับไป
ท่านอาจารย์กล่าวว่า พระธรรมบอกว่า ทุก ๆ ขณะในชีวิตประจำวัน
เป็นสิ่งที่ควรจะต้องรู้ความจริงว่า เป็นธรรมะ ไม่ใช่เรา เป็นสิ่งที่มีจริง
"รู้" กับ "ไม่รู้" ก็แล้วแต่ พอใจอย่างไร? พอใจที่จะไม่รู้ ก็ไม่รู้ว่า
ทำไมเกิดมาเป็นคนนี้? จากโลกนี้แล้วไปไหน? และทำไมแต่ละวันที่
เกิดมา ไม่เหมือนกัน เดี่ยวร้อน เดี่ยวหนาว เดี่ยวสุข เดี่ยวทุกข์
เดี่ยวได้ลาภ เดี่ยวเสื่อมลาภ เดี่ยวได้ยศ เดี่ยวเสื่อมยศ แล้วสิ่งต่าง ๆ
เหล่านั้น อยู่ไหน? ไม่เหลือเลย!!

...เพราะฉะนั้น "ติดข้อง" ใน "สิ่งที่ไม่มี" เพราะ "ทันทีที่เกิดก็ดับ"
แต่ว่า "สะสมความไม่รู้" ไปอีกมาก ตลอดชาติ กับ "สะสมความ
เข้าใจถูกต้องว่า ไม่มีเรา แต่มีธรรมะ" นี่แน่นอน เพราะถ้าไม่มี
ธรรมะ จะมีสิ่งที่ยึดถือว่า เป็นเรา หรือ? ถ้าไม่มี "เห็น" จะ "เข้าใจว่า
เห็นเป็นเรา" หรือ? ในขณะที่กำลังเห็น ถ้า "ได้ยิน" ไม่เกิดขึ้น จะมี

การ "คิดว่าเราได้ยิน" หรือ? แต่เมื่อได้ยินเกิด ได้ยินดับ ก็ไม่รู้ ก็เป็น "เราได้ยิน" และ "เรา" ก็เปลี่ยนไป เดียวคิด เดียวจำ เดียวทำอย่างอื่น

อย่างเรื่องที่ถาม ตั้งแต่เริ่มเรื่อง จนกระทั่งถึงขณะนี้ ก็มากมาย หลายขณะจิต อยู่ไหน? ไม่เหลือเลย!! มีแต่ "ความจำ" ความจำมีจริงไหม?

คุณนิรันดร์ :

มีจริงครับ

ท่านอาจารย์ :

มีจริง "เป็นเรา" หรือ "เป็นความจำ"

คุณนิรันดร์ :

ก็เข้าใจผิดว่า เป็นเรา แต่จริง ๆ แล้ว เป็นความจำ

ท่านอาจารย์ :

เพราะฉะนั้น เป็น "เรา" หรือ เป็น "จำ"

คุณนิรันดร์ :

เป็น "จำ" ครับ

ท่านอาจารย์ :

จำคือจำ ไม่ใช่ เรา จำจะเป็นเรา ได้อย่างไร? เพราะว่าจำเกิดขึ้นจำ ไม่ให้จำก็ไม่ได้ ห้ามไม่ให้เกิดก็ไม่ได้ เกิดแล้วไม่ให้ดับไปก็ไม่ได้ แต่ว่า เพราะไม่รู้ จึงยึดถือว่า จำนั้นแหละเป็นเรา ยึดถือหมดเลย ทุกอย่างที่ไม่ใช่เรา ว่าเป็นเรา เมื่อวานนี้มีไหม?

คุณนิรันดร์ :

เมื่อวานนี้ มีครับ

ท่านอาจารย์ :

เมื่อวานนี้นะ อยู่ไหน?

คุณนิรันดร์ :

เมื่อวานนี้... ตอนนี้ไม่มีแล้วครับ

- ท่านอาจารย์ : เห็นไหม? แต่ในความจำ เมื่อวานนี้ทำไมจะไม่มี เราไปที่โน่น เรามา
ที่นี่ เราทั้งหมดของเมื่อวานนี้ ทั้ง ๆ ที่ ไม่มีเลย แต่ก็ยังเป็นเราเมื่อ
วานนี้ พอถึงวันนี้ เดี๋ยวนี้เราอยู่ไหน?
- คุณนิรันดร์ : นั่งอยู่ที่นี้ครับ
- ท่านอาจารย์ : นั่งอยู่ที่นี้ พรุ่งนี้จะอยู่ที่นี้ไหม?
- คุณนิรันดร์ : พรุ่งนี้ก็จะไปอยู่ที่บ้านสายลมครับ บ้านหมอวิภากร
- ท่านอาจารย์ : เพราะฉะนั้น ขณะนี้ก็คือขณะที่เกิด แล้วก็ปรากฏ แล้วก็หมดไป
แต่จำว่า เป็นวันนี้ พอถึงพรุ่งนี้ ก็ไปจำอีกว่า เมื่อวานนี้ เรานั่งอยู่
ตรงนี้ ก็ "มีแต่ความจำ ในสิ่งที่เกิดขึ้นแล้ว" รู้ไหมว่าอะไรจะเกิดขึ้น
ข้างหน้า?
- คุณนิรันดร์ : ไม่ทราบ ไม่รู้เลยครับ
- ท่านอาจารย์ : ไม่รู้ แต่คิดว่าพรุ่งนี้จะทำอะไร ใช่มั้ย?
- คุณนิรันดร์ : ใช่มั้ยครับ

- ท่านอาจารย์ : ก็เป็นเราไปหมด!! แม้แต่ "คิดขณะนั้น" ก็เป็นเรา ซึ่งความจริงก็ยังไม่
ได้เกิดขึ้นเลย เพียงแต่ไปคิดว่า ขณะนั้น เราจะทำ แต่พรุ่งนี้จะมี
เราไหม?
- คุณนิรันดร์ : พรุ่งนี้จะมีเราไหม? พรุ่งนี้จะมีเราที่จะไปบ้านสายลมครับ

- ท่านอาจารย์ : ไม่รู้ค่ะ รู้หรือ? พงษ์นี้ยังไม่มาถึง
- คุณนิรันดร์ : ก็คิดว่า จะไปไงครับ
- ท่านอาจารย์ : แม้แต่เดี๋ยวนี้ยังไม่รู้เลยว่า ขณะต่อไปจะเป็นอะไร คิดเป็นคิด
จำเป็นจำ แล้วก็คิดว่าพจน์นี้ และจำไว้เป็นพจน์นี้ แต่ยังไม่มียอะไร
เกิดขึ้นเลย ที่จะเป็นพจน์นี้ เพราะฉะนั้น ต้อง "เข้าใจเดี๋ยวนี้" แล้วก็
จะรู้ว่า ไม่ว่าขณะไหนก็เหมือนกัน มีแต่สภาพที่เกิดขึ้นแล้วดับไป แล้ว
ก็ไปจำไว้ว่า เป็นวันนี้ เมื่อวานนี้ เดือนก่อน ปีก่อน จำไว้หมดเลย
แต่ไม่มี!! มีแต่ "คิด" ในขณะนั้น!! และ "คิด" เพราะ "จำ"
- คุณนิรันดร์ : พจน์นี้ก็มีหรือครับ?
- ท่านอาจารย์ : พจน์นี้คืออะไร?
- คุณนิรันดร์ : ก็พจน์นี้ไงครับ จากวันนี้ก็เป็นพจน์นี้
- ท่านอาจารย์ : เดี่ยวนี้มีไหม?
- คุณนิรันดร์ : เดี่ยวนี้ก็นั่งอยู่ที่นี่
- ท่านอาจารย์ : เพราะฉะนั้น เดี่ยวนี้เป็นพจน์นี้หรือเปล่า?
- คุณนิรันดร์ : เดี่ยวนี้ไม่ใช่พจน์นี้ครับ
- ท่านอาจารย์ : แล้วพจน์นี้มาหรือยัง ถึงหรือยัง?
- คุณนิรันดร์ : ยังครับยัง
- ท่านอาจารย์ : แล้วจะรู้ได้อย่างไร ว่าจะมีหรือเปล่า?
- คุณนิรันดร์ : จะรู้ได้อย่างไรว่า จะมีหรือเปล่า? ไม่เข้าใจครับท่านอาจารย์ เพราะ
พจน์นี้ก็คือพจน์นี้
- ท่านอาจารย์ : "จำว่าพจน์นี้" แต่ขณะที่จำว่าพจน์นี้ ไม่ใช่พจน์นี้ เป็น "เดี๋ยวนี้"
- คุณนิรันดร์ : ก็คือการคิดนึก ที่เป็นธรรมอย่างหนึ่ง

ท่านอาจารย์ :

มีจริงค่ะ และ "คิด" ตามที่เคยเห็น เคยได้ยิน เคยจำ เคยคิดมาก่อน แต่ทุกคนคิดไม่เหมือนกัน เพราะเห็นไม่เหมือนกัน ได้ยินไม่เหมือนกัน เห็นแล้วชอบบ้าง ไม่ชอบบ้าง ก็ไม่เหมือนกัน เพราะฉะนั้น การปรุงแต่งของสภาพธรรม ละเอียดย่างยิ่ง เป็นเพียง "หนึ่งขณะ" แล้วไม่กลับมาอีกเลย ไม่มีซ้ำ ไม่มีเหมือนเดิม

คุณนิรันดร์ :

ท่านอาจารย์จะบอกว่า พระธรรม คือ วัน ๆ หนึ่ง เราก็มีชีวิตอยู่ด้วยความไม่รู้ แล้วก็รู้ความจริง แล้วก็อยู่ไปวัน ๆ แล้วก็ตาย

ท่านอาจารย์ :

ค่ะ ทุกชาติ!!!

คุณนิรันดร์ :

ถ้าไม่ได้มาฟังพระธรรมของพระพุทธเจ้า ณ ตอนนี เราก็คงไม่รู้ความจริงเลย

ท่านอาจารย์ :

เพราะฉะนั้น ฟังแล้ว รู้ว่า "สิ่งที่มีจริง" บังคับบัญชาได้ไหม? ทำได้ไหม?

คุณนิรันดร์ :

ไม่ได้ครับ

ท่านอาจารย์ :

ไม่ได้ ก็คือว่า ไม่ใช่เรา ใช่ไหม?

คุณนิรันดร์ :

ไม่ใช่เราครับ

ท่านอาจารย์ :

ก็ "เป็นธรรมะแต่ละหนึ่ง ซึ่งเกิด" ใช่ไหม? แล้วก็ "ดับหมดไป" ใช่ไหม?

คุณนิรันดร์ :

ใช่ครับ

ท่านอาจารย์ :

เพราะฉะนั้น ไม่มีเรา แต่ "มีการหลงยึดติด" ไว้ มากมายมหาศาล ไม่ว่าอะไรที่มี ยึดมั่นในสิ่งนั้น ว่าเป็นสิ่งหนึ่งสิ่งใด เพราะไม่รู้!!!

- คุณนิรันดร์ :** ท่านอาจารย์บอกว่า ธรรมะนี้ ต้องเป็นการเข้าใจธรรมะแต่ละขณะ
แต่ละหนึ่ง แต่ละหนึ่ง เท่านั้น
- ท่านอาจารย์ :** ค่ะ เกิดมาแล้ว ถ้าไม่มีอะไรเกิด จะมีเราไหม?
- คุณนิรันดร์ :** ไม่มีอะไรเกิด ก็ไม่มีเราครับ
- ท่านอาจารย์ :** เกิดมาแล้ว จึง "เข้าใจว่าสิ่งที่เกิดนั้นเป็นเรา" ใช่ไหม?
- คุณนิรันดร์ :** เข้าใจว่าเป็นเราครับ
- ท่านอาจารย์ :** รักเราไหม?
- คุณนิรันดร์ :** รักมากครับ
- ท่านอาจารย์ :** ที่สุดไหม?
- คุณนิรันดร์ :** ที่สุดครับ
- ท่านอาจารย์ :** ทำชั่วเพื่อเราได้ไหม?
- คุณนิรันดร์ :** ที่ผ่านมาก็เคยทำครับ
- ท่านอาจารย์ :** เห็นไหม? ทำสิ่งที่ไม่ดี เพื่อ "สิ่งที่เข้าใจว่าเป็นเรา" ทั้ง ๆ ที่ไม่มีเรา
เพราะฉะนั้น ถ้ารู้อย่างนี้ "ปัญญา" ก็สามารถที่จะเข้าใจได้ ชัดเจน
มั่นคง ว่าอะไรดี อะไรชั่ว อะไรเป็นเหตุ อะไรเป็นผล เพราะมีความ
หลากหลายของผลที่ปรากฏ ซึ่งมาจากเหตุ ถ้าผลดี เหตุต้องดี แต่
ไปเข้าใจผิด เพราะฉะนั้น บางคน อย่างนักการเมือง เขาก็คิดหวังที่
จะให้มีพรรคพวก เพื่ออะไร? เพื่อตนเองและหมู่คณะ และเพื่อ

อะไรอีก? แต่ว่าตามความเป็นจริง มีใครบ้างที่คิดว่า เพื่อประเทศชาติ ไม่ใช่เพื่อเรา บางคนก็อาจจะคิดอย่างนั้นว่า เพื่อประเทศชาติ ไม่ใช่เรา แต่ว่า เราใช่ไหม? ที่จะทำให้เพื่อประเทศชาติ ก็ยังมีความยึดมั่นในเรา แต่ว่ารู้ไหม ว่าที่เป็นเรายึดมั่นที่จะทำและเข้าใจว่าเพื่อประเทศชาติ เป็นสิ่งที่ถูก หรือเป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้อง?

...เพราะฉะนั้น ถ้าไม่มีปัญญาที่เกิดจากการเข้าใจเหตุและผล ธรรมะตรงไปตรงมาอย่างแท้จริง ไม่สามารถที่จะแก้ปัญหอะไรได้เลย เพราะว่า ปัญหายุ่งที่เหตุ คือ ตัวของแต่ละคน ถ้าสามารถที่จะมีความมั่นคงในเหตุในผล ในความดี ความชั่ว ก็รู้ได้เลยว่า ทั้งหมดที่ไม่ดี จะแก้ได้ด้วยความดี แต่ ความดีจะเกิดขึ้นได้ ก็เพราะมีความเข้าใจที่ถูกต้อง

เพราะฉะนั้น ต้องเป็นเรื่องที่ละเอียด ไม่ใช่พูดตามความคิดชั่วคราว หรือว่าคิดสั้น ๆ แต่ไม่รู้ ว่า เหตุนั้นมาจากความไม่รู้ ถ้ามีความรู้ขึ้น ทุกอย่างก็จะถูกต้องขึ้น เป็นไปในทางที่ดีขึ้น ถ้าเป็นคนที่ไม่เสียสละ เบื้องต้นที่จะละความเป็นเราได้ เพราะว่าติดในความเป็นเรามากมายมหาศาล

คุณนิรันดร์ :

เสียสละในอะไรครับท่านอาจารย์ครับ

ท่านอาจารย์ :

เสียสละเวลาที่ความดีเกิดขึ้น ความชั่วไม่เกิด ขณะที่เข้าใจว่ามีเรา ดีไหม? ถูกไหม? รักเรามากมาย ทำชั่วเพื่อเราก็ได้ แต่ขณะที่เข้าใจขึ้นว่า ไม่มีเรา แต่มีธรรมชาติฝ่ายดีและฝ่ายไม่ดี นี่ต้องเป็นปัญญา ที่สามารถจะเห็นตรงตามความเป็นจริงได้ ถ้ารู้อย่างนี้ ปัญญาจะทำสิ่งที่ไม่ดี ได้ไหม?

คุณนิรันดร์ :

ไม่ได้ครับ

ท่านอาจารย์ :

ไม่ได้ ถ้ามีปัญหา สิ่งต่าง ๆ ที่เป็นเหตุที่ดี ก็จะทำให้เกิดผลที่ดี ผลที่ดีก็คือว่า ค่อย ๆ ละคลายความเข้าใจผิด ที่ยึดถือสภาพธรรมะว่าเป็นเรา เมื่อได้เข้าใจ แต่ใครจะเอาความรักเราออกได้ ถ้าไม่ได้ฟังธรรมะ และ ต้นเหตุทั้งหมด ก็อยู่ตรงนี้แหละ ตรงที่ไม่เข้าใจความจริงว่า ไม่มีเรา!! เมื่อเข้าใจผิด คิดว่ามีเรา ก็รักเรา จนกระทั่งแต่ละคนที่เรามองเห็น ทุกจริตทั้งหลายเกิดขึ้น เพราะความรักตน ด้วยความไม่รู้ ว่าสิ่งนั้นเป็นสิ่งที่ไม่นำประโยชน์มาให้เลย มีแต่โทษทั้งกับตนเองและคนอื่นด้วย!!!

เพราะฉะนั้น คุณของพระธรรม ความเข้าใจที่ถูกต้อง มากมาย มหาศาล จากความไม่รู้และเข้าใจผิด ยึดถือสภาพธรรมะว่าเป็นเรามีการเห็นแก่ตัว ประพฤติผิดต่าง ๆ กว่าที่จะ "ค่อย ๆ หมดไปได้" ก็เพราะ "มีความเข้าใจถูกต้อง" เริ่มด้วยการรู้ว่า เป็นธรรมะแต่ละหนึ่ง ไม่ใช่เรา!!!

[เล่มที่ ๖๙] พระสูตรตันตปิฎก ขุททกนิกาย ปฏิสัมภิทามรรค เล่ม ๗ ภาค ๒ หน้าที่ ๔๒๓

มหาวรรค วิปัสสาสกา

(ว่าด้วยวิปัสสา ๔)

[๕๒๕] ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย สัญญาวิปัสสา จิตวิปัสสา ทิฏฐิวิปัสสานี้มี ๔ ประการ ๔ ประการเป็นไฉน ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ความสำคัญผิด (แปรปรวน) ความคิดผิด ความเห็นผิด ในสภาพที่ไม่เที่ยงว่าเที่ยง ในสภาพที่เป็นทุกข์ว่าเป็นสุข ในสภาพที่มีไช้ตัวตนว่าตัวตน ในสภาพที่ไม่งามว่างาม ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย สัญญาวิปัสสา จิตวิปัสสา ทิฏฐิวิปัสสา ๔ ประการนี้แล.

[๕๒๖] ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย สัญญาไม่วิปัสสา จิตไม่วิปัสสา ทิฏฐิไม่วิปัสสานี้มี ๔ ประการ ๔ ประการเป็นไฉน ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ความสำคัญไม่ผิด ความคิดไม่ผิด ความเห็นไม่ผิด ในสภาพที่ไม่เที่ยงว่าไม่เที่ยง ในสภาพที่เป็นทุกข์ว่าเป็นทุกข์ ในสภาพที่มีไช้ตัวตนว่ามีไช้ตัวตน ในสภาพที่ไม่งามว่าไม่งาม ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย สัญญาไม่วิปัสสา จิตไม่วิปัสสา ทิฏฐิไม่วิปัสสา ๔ ประการนี้แล.

สัตว์ทั้งหลายมีความสำคัญในสภาพที่ไม่เที่ยงว่าเที่ยง มีความสำคัญในสภาพที่เป็นทุกข์ว่าเป็นสุข มีความสำคัญในสภาพที่มีไช้ตัวตนว่าเป็นตัวตน มีความสำคัญในสภาพที่ไม่งามว่างาม ถูกความเห็นผิดนำไป มีจิตกวัดแกว่ง มีสัญญาผิด สัตว์เหล่านั้นติดอยู่ในบ่วงของมาร เป็นสัตว์ไม่มีความปลอดโปร่งจากกิเลส ต้องไปสู่สงสาร เป็นผู้ถึงชาติและมรณะเมื่อใด พระพุทธเจ้าทั้งหลายเสด็จอุบัติขึ้นในโลก ทรงส่องแสงสว่าง พระพุทธเจ้าเหล่านั้นทรงประกาศธรรมนี้ อันให้ถึงความสงบระงับทุกข์ เมื่อนั้น สัตว์ทั้งหลายผู้มีปัญญา ได้ฟังธรรมของพระพุทธเจ้าเหล่านั้น แล้วกลับได้ความคิดชอบ เห็นสภาพที่ไม่เที่ยงโดยความเป็นสภาพไม่เที่ยง เห็นสภาพที่เป็นทุกข์โดยความเป็นทุกข์ เห็นสภาพที่มีไช้ตัวตน โดยความเป็นสภาพมีไช้ตัวตน และเห็นสภาพที่ไม่งามว่าไม่งาม เป็นผู้ถือนั่นสัมมาทิฏฐิ ล่วงพ้นทุกข์ทั้งปวง ฉะนั้นแล.

กราบเท้าบูชาคุณ ท่านอาจารย์สุจินต์ บริหารวนเขตต์ ที่เคารพอย่างยิ่ง
ขออนุโมทนาในกุศลศรัทธาของสมาชิกกลุ่มวนาริเฉลิมและสหายธรรมทุกท่าน
ขออนุโมทนาในกุศลจิตของทุกท่านครับ

